

Til

Medlemmer af Udvalg for Småøer

Fejð, 9. april 2024

Tak for et godt møde den 3. april i udvalget.

Vi sender her lidt opfølgende materiale til nogle af de punkter, vi drøftede med udvalget.

Frilandsby- og friø-ordningen

Som nævnt på mødet er der på småøerne stor skuffelse over, at ministeriet og aftalekredsen har valgt ikke at gennemføre frilandsby- og friø-ordningen.

Der er derfor brug for en decideret vejledning nu: Hvordan kommer de seks øer videre herfra, så det store arbejde ikke bliver til skønne spildte kræfter?

Vi opfordrer til, at der allokeres en sagsbehandler, der kan vejlede den enkelte ø ved at sætte sig ind i sagerne og målrettet vejlede hver enkelt ø og dens kommune, også via egentlige møder og ikke kun per brev.

På mødet efterlyste udvalget eksempler på projekter. Vi vedlægger her den rapport, vi har lavet som giver et overblik over de små øers projekter i forbindelse med friø-ordningen. Se fx oversigterne i afsnit 2. Rapporten er lavet forud for aftalekredsens udvælgelse i juni 2023 af landsbyer/øer, der skulle gå videre. Efterfølgende udvalgte aftalekredsen seks af de otte småøer.

Ø-udviklingsplaner i den reviderede planlov

Sammenslutningen af Danske Småøer mener, at der - inden man igangsætter et større arbejde med en udviklingsplan - er behov for en screening fra Planstyrelsen af projekter, som en given ø ønsker gennemført: *Kan projekterne overhovedet realiseres via en ø-udviklingsplan eller ej?*

Vi ser en række begrænsninger ift. de foreslåede ø-udviklingsplaner, og vi mener at de skal udvides til også at omfatte etablering af boligenheder og energianlæg og ikke kun fokusere på turismeaktiviteter. (Se bilag: *Ø-udviklingsplaner, kan/kan ikke*)

Endelig skal der følge **finansiering** til kommunerne med, så udarbejdelsen af en ø-udviklingsplan ikke er afhængig af den enkelte kommunes økonomi og derfor risikerer at blive nedprioriteret eller afvist. På udvalgsmødet blev der ifm. friø-ordningen stillet spørgsmål om øernes befolkninger er enige i de foreslåede projekter, og til hvordan man kan sikre dette. Her ser vi ved større projekter, der påvirker det meste af øen, et behov for at facilitere en proces, hvor alle beboere kan komme

til orde. Udviklingsplaner lægger netop op til at indeholde denne proces - men det er ikke gratis. Det kræver tid, møder og facilitering. Hvis det alene er kommunerne, der skal bære dette frygter vi, at de fattigste kommuner vælger udviklings-ø-planer fra pga. manglende økonomi. Planstyrelsen henviser til at kommunerne kan søge Landdistriktpuljen om midler. Vi ved fra de SFU-planer, der er lavet for tre af småøerne, at omkostningen ligger på mellem 600.000 og 1 mio. kr. Vi finder det urimeligt, hvis finansiering af udviklingsplanerne skal findes i Landdistriktpuljen, og på den vis gøre et drastisk indhug i midlerne her.

CO₂ afgift på færger og grøn færgepulje

Den 1. januar 2025 træder EU's regler om CO₂- kvoteordning¹ for større passager- og cargoskibe over 5.000 bruttoton i kraft. De skal herefter købe CO₂-kvoter, monitorere deres udslip og så betale en relativ lav CO₂-afgift.

For kvoteordningen gælder, at EU anerkender ikke-brofaste øers særlige vilkår og giver mulighed for, at medlemslandene frem til 2030 kan friholde øer med færre end 200.000 indbyggere fra ordningen, under hensyntagen til øernes afhængighed af færgeforbindelsen.

Da færgerne til småøerne i Danmark alle er under 5.000 bruttotons er de ikke underlagt EU's regler om CO₂- kvoteordningen. Men i Danmark har man fremsat et lovforslag, hvor skibe *under* 5.000 bruttoton, der slipper for kvoter, i stedet skal betale en relativ høj CO₂-afgift. Det gælder også færgerne. (Lovforslag om ændring af lov om kuldioksidafgift af visse energiprodukter, lov om afgift af naturgas og bygas m.v., lov om afgift af stenkul, brunkul og koks m.v., lov om energiafgift af mineralolieprodukter m.v. og forskellige andre love²).

Vi mener, at færgedriften til de små øer bør undtages den nye CO₂-afgift med henvisning til, at færgerne er kritisk infrastruktur, og at der for øboerne ikke findes noget alternativ: Det er øernes eneste transportmulighed.

Vi frygter at en CO₂-afgift på småø-færgerne vil udsætte den grønne omstilling, fremfor at være et incitament, simpelt hen fordi kommunerne med afgifterne får yderligere udgifter til færgedriften, og ikke har midler til den grønne omstilling.

Dette understreger igen det store behov der er, for at staten går ind og hjælper økonomisk med den grønne omstilling af færgerne i langt større omfang end de hidtidige puljer til grønne færger har formået. Mange af færgerne er gamle og står overfor udskiftning. Andre er relativt nye og vil muligvis kunne retrofittes. (Se bilag: *Oversigt over færger, byggeår, CO₂ mm.*)

Sammenslutningen af Danske Småøer foreslår, at der fra statslig side etableres en grøn færgepulje, som er væsentlig større end den forrige i 2021 og 2022. Vi finder det hensigtsmæssigt at staten etablerer puljen fx med midler fra EU's forskellige puljer til grøn omstilling, fremfor at kommunerne hver især skal søge dem.

Se også vores brev og høringssvar fra marts: <https://danske-smaaoer.dk/wp-content/uploads/2024/03/Brev-vedr-CO2-afgifter-inkl-hoeringssvar-140324.pdf>

¹ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/transport/reducing-emissions-shipping-sector/faq-maritime-transport-eu-emissions-trading-system-ets_en

² <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/68405>

Jubilæumshøring til efteråret?

I forbindelse med 50 års jubilæumsåret for Ø-sammenslutningen håber vi at udvalget har interesse i at afholde en høring i Folketinget til efteråret med temaet ”Skal Danmark have en national politik for småøer?”

Flere af vores samarbejdspartnere i det europæiske Ø-netværk ESIN har fortalt om deres nationale Ø-politik, og vi kan se at det har en betydning og effekt for øerne. Seneste eksempel er Irland, som lancerede deres nationale småøpolitik i 2023. Den gælder for de kommende ti år og ledsages af en handleplan. Den irske Ø-politik indeholder fem strategiske mål, som øboerne selv har været med til at formulere. Målene lyder:

1. Øge befolkningstallet på øerne
2. Skabe flere forskellige job- og forretningsmuligheder på øerne
3. Forbedre sundhed og velfærd
4. Styrke lokalsamfundene på øerne
5. Skabe en intelligent og bæredygtig fremtid

Den irske øpolitik kan findes her: <https://www.gov.ie/.../policy.../a7188-our-living-islands/>

Med inspiration herfra, håber vi at udvalget finder emnet interessant for en høring.

Vi ser frem til yderligere dialog med udvalget på Ø-turen til Sejerø og Nekselø i juni.

Med venlig hilsen

Kirsten Sydendal

Formand

Skovvej 33

4944 Fejø